
קונטרס
מגיד לראש
על
הגדה של פסח

וזאת למודעי

כי קונטרס זה הוא מהדורה ראשונית, ובעזרתו
יתברך עוד יתוספו שיחות נפלאות מתוך
שיעורי מו"ר שליט"א בכמשך השנים

קונטרס

מגיד לאיש

על

הגדה של פסח

פנינים נפלאים מתוך שיחות
מורנו הרב הצדיק
רבי יצחק שמואל
אהרן לעזער שליט"א

יצא לאור על ידי ארגון
אברכי מחזיקי"ש
יבנאל עיר הרסלב עיר השמחה
ערב חג הפסח תשפ"ג

שְׁלֹשֶׁת הַמַּצּוֹת

כְּשֶׁאָדָם אוֹכֵל אֶת מַצּוֹת הַחִיּוּב שֶׁל הַסֵּדֶר, וַאֲפִלּוּ שְׁאָר מַצּוֹת בְּחֹל הַמּוֹעֵד - הוּא מַכְנִיס בְּעַצְמוֹ אֱמוּנָה וּרְפוּאָה. כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּזֹּהַר (תְּצַוֶּה קפג:) שֶׁהַמַּצּוֹת הֵן 'מֵיכְלָא דִּמְהֵמְנוּתָא' וּ'מֵיכְלָא דְּאַסְוָתָא' (מַאֲכַל אֱמוּנָה וּמַאֲכַל רְפוּאָה), וּבְרֶגַע שֶׁהַמַּצָּה הַזּוֹ נִכְנֶסֶת לְתוֹךְ הַגּוּף - הָאָדָם הוֹפֵךְ לְמַהוּת שֶׁלָּהּ, שֶׁהִיא אֱמוּנָה, וּכְמוֹ שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל כּוֹתֵב (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א, סִימָן קכט), עַל הַדָּרִים בְּאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל - שֶׁהוֹפְכִים לְמַהוּתָהּ. וְזֶה מְרֻמָּז בַּפָּסוּק (שְׁמוֹת יג, ז): "מַצּוֹת יֵאָכֵל אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים"; שֶׁבֶּאֱמֶת אָנוּ אוֹכְלִים אֶת הַמַּצָּה, אֲבָל בֶּאֱמֶת הִיא אוֹכֶלֶת אוֹתָנוּ וְאָנוּ נֶאֱכָלִים וְהוֹפְכִים לַמַּהוּת שֶׁלָּהּ - אֱמוּנָה וּרְפוּאָה.

וְכֵן שָׁלֹשׁ מַצּוֹת אֵלּוּ הֵן כְּנֶגֶד - 'חָכְמָה', 'בִּינָה', 'דַּעַת'. לָכֵן בְּשָׁעָה שֶׁאוֹכֵל אֶת הַמַּצּוֹת יְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לְ'חָכְמָה', 'בִּינָה', וְ'דַעַת' לְכָל הַשָּׁנָה, וְשֶׁיִּזְכֶּה לִמְחֹק נְקִי וּלְמַחֲשָׁבוֹת קְדוֹשׁוֹת.

וְכֵן מַצּוֹת אֵלּוּ הֵן כְּנֶגֶד 'כֹּהֵן', 'לֵוִי', 'יִשְׂרָאֵל', שֶׁזֶּה רָאשֵׁי־תֵבוֹת כְּלִ"י, שֶׁיָּכִין לוֹ כְּלִי לְקַבֵּל אֶת הָאוֹרוֹת שֶׁל לֵיל הַסֵּדֶר, וּכְדֵי לְעַנְיֵן אֶת הַיְלָדִים יָרִים אֶת הַמַּצָּה הָרִאשׁוֹנָה וְיַגִּיד לָהֶם: 'אַתֶּם רוֹאִים? לַמַּצָּה הַזּוֹ קוֹרְאִים 'כֹּהֵן', זֶה 'מַצָּה כֹּהֵן', 'זֶה מַצָּה לֵוִי', זֶה 'מַצָּה יִשְׂרָאֵל'. וְכֵן מַצּוֹת אֵלּוּ מְסֻגָּלוֹת שֶׁיְּבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁיִּזְכֶּה לִפְשִׁיטוּת וּתְמִימוּת, כְּמוֹ הַמַּצָּה שֶׁהִיא פְּשׁוּטָה בְּתַכְלִית - רַק קֶמַח וּמַיִם.

לְבִישַׁת הַקִּיטֶל הַלָּבָן

הַמִּנְהָג שֶׁמְּסַדֵּר הַסֵּדֶר לוֹבֵשׁ קִיטֶל לָבָן שֶׁבּוֹ מַלְבִּישִׁים אֶת הָאָדָם לְאַחַר שֶׁגָּמַר תִּקּוּנוֹ כָּאן בְּזֶה הָעוֹלָם, רֶמֶז לַתַּכְרִיכִים שֶׁל יוֹם הַמִּיתָה. וְהוּא בֶּגֶד לִלֹּא כִּיסִים הָרֶמֶז לְחֶסְרוֹן כִּיס שֶׁהוּא הַחֹטֶם, הָאַף שֶׁל הָאָדָם, שֶׁהוּא הַיָּחִיד בִּפְנֵי הָאָדָם לִלֹּא כִּסּוּי, לוֹמַר לָנוּ, שֶׁלֹּא נִקַּח אִתָּנוּ לָעוֹלָם־הַבָּא כְּלוּם, רַק אֶת הַחֶסְרוֹן כִּיס שֶׁשָּׁמַרְנוּ בְּכָל פַּעַם שֶׁהִתְגַּבַּרְנוּ עַל מִדַּת הַכַּעַס הַמְצוּיָה בָּאָדָם. זֶהוּ הַבֶּגֶד הַלָּבָן, לְהַזְכִּיר לָנוּ שֶׁנִּשָּׁאֵר לְבָנִים בַּסֵּדֶר, שֶׁלֹּא נַהֲפֹךְ לְפָנִים אֲדֻמּוֹת מִכַּעַס וּקְפֵדוּת.

סֵדֶר הַקְּעָרָה

בַּקְּעָרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַסֵּדֶר נִמְצָאוֹת כָּל הַסְּפִירוֹת: זְרוֹעַ - 'חֶסֶד', בֵּיצָה - 'גְּבוּרָה', מָרוֹר - 'תִּפְאֶרֶת', חֲרֹסֶת - 'נֶצַח', כַּרְפַּס - 'הוֹד', חֲזֶרֶת - 'יְסוֹד'. וְהַקְּעָרָה בְּעַצְמָהּ הִיא מַלְכוּת.

לָכֵן בִּזְמַן שֶׁהַקְּעָרָה לְפָנָיו זֶה זְמַן לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עַל הַכֹּל - 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶת זֶה סִדַּרְנוּ, וַאֲנַחְנוּ מְבַקְּשִׁים,

שֶׁנִּזְכֶּה שֶׁמִּדּוֹת קְדוֹשׁוֹת אֵלּוּ יִלְּווּ אוֹתָנוּ בְּקִדְשָׁה, בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ: שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ 'חֶסֶד' - שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד כָּל הַשָּׁנָה. שֶׁנִּזְכֶּה 'לִגְבוּרָה' - לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיֵּצֶר־הָרָע כָּל הַשָּׁנָה. לְ'תִפְאֶרֶת' - שֶׁנִּתְפָּאֵר בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא יִתְפָּאֵר בָּנוּ. לְ'נֵצַח' - לָנֶצַח כָּל מִלְחָמוֹתֵינוּ. וְ'הוֹד' - לְהוֹדוֹת לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְלְ'יְסוֹד' - קְדֻשַּׁת הַצַּדִּיק, שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְקָרְבוּת אֲמִתִּית לַצַּדִּיקִים כָּל הַשָּׁנָה'.

וְכֵן קָעָר"ה עוֹלָה כְּמִסְפַּר שָׁעָ"ה, רֶמֶז לְשָׁעָה הִתְבּוֹדְדוּת (מִי שֶׁבֶּאֱמֶת יָכוֹל לְהַפְרִישׁ שָׁעָה שֶׁלֵּמָה לְהִתְבּוֹדְדוּת - אַשְׁרֵי לוֹ ואם לא אֲפִלּוּ מֶשֶׁךְ זְמַן מְסֻיָּם נִקְרָא גַּם כֵּן 'שָׁעָה'), שֶׁזֶּה תְּפִלָּה־אֱמוּנָה־מַלְכוּת. ומוֹהָרָא"ש זי"ע הִלְבִּישׁ אֶת זֶה בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ד, ג): 'אֵין לְךָ אָדָם שֶׁאֵין לוֹ שָׁעָה'; הֵינוּ שֶׁלְּלֹא הַתְּפִלָּה־הַשָּׁעָה אַתָּה לֹא יָכוֹל לְהִקָּרוֹת 'אָדָם'!

סִימָנֵי הַקְּעָרָה:

בַּקְּעָרָה יֵשׁ שִׁשָּׁה סִימָנִים, הַמְכֻוָּנִים כְּנֶגֶד שִׁשָּׁה סְפִירוֹת. הַסִּימָן הָרִאשׁוֹן הוּא זְרֹעַ:

זְרֹעַ

זְרוֹעַ הוּא כְּנֶגֶד חֶסֶד בִּבְחִינַת ה"זְרֹעַ נְטוּיָה",
שֶׁיֵּשׁ לְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לִפְדּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת מִכָּל צָרוֹתָם, שֶׁלָּזֶה זוֹכִים עַל־יְדֵי רִבּוּי חֶסֶד, לָכֵן כַּאֲשֶׁר מָנַח לְפָנָיו יַרְבֶּה לְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, שֶׁהַשָּׁנָה הַזּוֹ יָדוֹ תָּמִיד תִּהְיֶה פְּתוּחָה לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הַשֵּׁנִי, וְאַל יִהְיֶה קַמְצָן וְכִלְיָ אֶלָּא יַשְׁפִּיעַ טוֹבוֹת וַחֲסָדִים לְכָל בְּרִיָּה.

בֵּיצָה

בֵּיצָה הִיא כְּנֶגֶד גְּבוּרָה, לָכֵן כַּאֲשֶׁר הַבֵּיצָה מַנַּחַת לְפָנָיו יְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּזְכֶּה בְּשָׁנָה זוֹ לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר עַל יִצְרוֹ, וּבִפְרָט עַל הַפֶּגֶם הַנּוֹרָא פֶּגֶם הַכַּעַס, וְיִהְיֶה תַּקִּיף וְחָזָק וְאַל יִתְפַּעֵל וְיִתְבַּלְבֵּל כְּלָל מֵהַנְּפִילוֹת שֶׁלּוֹ, רַק יִבְרַח וְיַחֲזֹר תָּמִיד אֶל צַד הַקְּדֻשָּׁה.

וְעוֹד, בֵּיצָה מוֹרָה עַל הִתְחַדְּשׁוּת, כֵּיוָן שֶׁהִיא בְּעֶצֶם קֶדֶם לֵדָתָהּ, הָאֶפְרוֹחַ עֲדַיִן לֹא בָּקַע, וְהִיא נִגְמֶרֶת בְּכ"א יוֹם הַמְרַמֵּז לְשֵׁם אהי"ה גִּימַטְרִיָּא כ"א שֶׁהוּא שֵׁם הַתְּשׁוּבָה שֶׁאָדָם מַתְחִיל בְּכָל פַּעַם מֵחָדָשׁ. וְכֵן בֵּיצָה הִיא רָאשֵׁי־תֵּבוֹת י'ב צ'רוּפֵי הַ'יְ'ה שֶׁהֵם כְּנֶגֶד י"ב חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה, לָכֵן עַתָּה הוּא עֵת רָצוֹן גָּדוֹל לְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּזְכֶּה לְהִתְחַדְּשׁוּת וְהִתְגַּבְּרוּת דִּקְדֻשָּׁה בְּכָל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה.

מָרוֹר

מָרוֹר הוּא כְּנֶגֶד תִּפְאֶרֶת, וְהַלִּמּוּד שֶׁיֵּשׁ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ הוּא, שֶׁאֲפִלּוּ מְרִירוּת אָדָם יֵדַע אֵיךְ לֶאֱכֹל, הֵינוּ שֶׁאֵין מַה לַּעֲשׂוֹת וְלִפְעָמִים בַּחַיִּים קָשֶׁה מַר וְחָרִיף, וְלֹא בִּגְלַל זֶה יִתְיָאֵשׁ מֵחַיָּיו וְיִזְרֹק הַכֹּל אֶלָּא יֵדַע שֶׁצָּרִיךְ

לֶאֱכֹל אֶת כָּל קְשָׁיָיו וְצָרוֹתָיו בְּשִׂמְחָה, וְהִנֵּה רַבֵּנוּ אוֹמֵר (סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, מְמוֹן, סִימָן לה), שֶׁכַּזַּיִת מָרוֹר בַּפֶּסַח מְסַגֵּל לְפַרְנָסָה; לָכֵן כַּאֲשֶׁר אוֹכֵל אֶת הַמָּרוֹר יְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם שֶׁיַּחְלִיף לוֹ אֶת מְרִירוּת הַפַּרְנָסָה בִּמְרִירוּת הַמָּרוֹר שֶׁאוֹכֵל עַכְשָׁו.

(אֵלּוּ שֶׁאוֹכְלִים חַסָּה – עַל־פִּי־רֹב זֶה לֹא כָּל־כָּךְ מַר, אֶלָּא אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא, שֶׁבַּסּוֹף זֶה נִהְיֶה (מַעַט) מַר, לָכֵן יֵשׁ שֶׁשָּׁמִים עִם הַחַסָּה מְעַט חַזֶּרֶת).

חַרֹסֶת

חַרֹסֶת הִיא כְּנֶגֶד נֶצַח, וְעוֹד מְרַמֶּזֶת הִיא עַל עִנְיַן שֶׁל תְּפִלָּה, שֶׁכֵּן חֲרוֹסֶת הִיא אוֹתִיּוֹת 'חֵס־רוּת' וּכְפִי שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (בְּרָכוֹת ז:), מַדּוּעַ נִקְרָא שְׁמָהּ רוּת? עַל שֵׁם דָּוִד שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּה שֶׁרְוָיָה תְּפִלּוֹת לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא; לָכֵן בַּחֲרוֹסֶת יֵשׁ אוֹתִיּוֹת חֵ"ס בְּגִימַטְרִיָּא חַיִּ"ם רָמֶז לַתְּפִלָּה הַמַּמְשִׁיכָה חַיִּים לָאָדָם, וְעוֹד שֶׁדֵּיקָא אֶת הַמָּרוֹר מַטְבִּילִין בָּהּ – לְרַמֵּז שֶׁכַּאֲשֶׁר לָאָדָם קָצַת קָשֶׁה וְעוֹבֵר עָלָיו מְעַט, אָז הוּא צָרִיךְ לְהַטְבִּיל זֶה בַּחֲרוֹסֶת – תְּפִלָּה, וְזֶה כְּבָר יַמְתִּיק לוֹ אֶת הַמְּרִירוּת. וְאַף־עַל־פִּי שֶׁבֶּאֱמֶת הַחֲרוֹסֶת הִיא זֵכֶר לְטִיט מִצְרַיִם, שֶׁהוּא כְּבִיכוֹל דָּבָר שְׁלִילִי, אָנוּ מְכִינִים אוֹתָהּ דַּיְקָא בְּפֵרוֹת שֶׁנִּשְׁתַּבְּחָה בָּהֶם אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת הַמִּינִים, לְהוֹרוֹת שֶׁאָנוּ יוֹדְעִים שֶׁאֲפִלּוּ שֶׁעֲבַדְנוּ קָשֶׁה אֵצֶל פַּרְעֹה – זֶה הַכֹּל בֶּאֱמֶת הָיָה פֵּרוֹת טוֹבִים וּמְשֻׁבָּחִים כְּדֵי שֶׁנַּגִּיעַ לְאֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וּבֶאֱמֶת הַכֹּל הָיָה מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, אַבָּא רַחְמָן, שֶׁתָּמִיד 'חֵס' עָלֵינוּ, וְכָל זֶה זָכִינוּ לְהַמְשִׁיךְ עַל־יְדֵי הָ'רוּת', הַתְּפִלּוֹת שֶׁזָּעַקְנוּ אֵלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא 'חֵס' עָלֵינוּ. לָכֵן שַׁפִּיר מִדַּת נֶצַח הַשַּׁיֶּכֶת לַחֲרֹסֶת, כֵּיוָן שֶׁנֶּצַח הִיא הַמִּדָּה שֶׁל רַבֵּנוּ, שֶׁכֵּן נֶצ"ח וְכֵן פֶּס"ח בְּמִסְפַּר שְׁמוֹ (148), כִּי רַבֵּנוּ הוּא זֶה שֶׁמְּלַמֵּד אוֹתָנוּ אֵיךְ יוֹצְאִים מֵהַגָּלוּת – עַל־יְדֵי שֶׁנִּפְתַּח אֶת הַפֶּה שֶׁלָּנוּ, וְהַפֶּה הוּא הַדַּעַת, כְּפִי שֶׁמֵּבִיא הָאֲרִיזַ"ל שֶׁעִקַּר הַגָּלוּת בְּמִצְרַיִם הָיְתָה הַגָּלוּת שֶׁל הַדַּעַת, שֶׁגָּרַם לְגָלוּת הַדִּבּוּר – הַיְנוּ הַתְּפִלָּה שֶׁל הָאָדָם. כְּפִי שֶׁאוֹמְרִים (בְּתִפְלַּת 'הָאֲדֶרֶת וְהָאֱמוּנָה'): 'הַדֵּעָה וְהַדִּבּוּר לְחַי עוֹלָמִים'; הַיְנוּ כַּנַ"ל, שֶׁהַדַּעַת וְהַדִּבּוּר (הַפֶּה) אֶחָד הֵם. לָכֵן שַׁפִּיר אוֹתִיּוֹת: דֵּ"עָה וְ'דִּ'בּוּר הֵם רָאשֵׁי־תֵּבוֹת: דָּו"ד, בִּבְחִינַת הַחֲרֹסֶת, (חֵס־רוּת שֶׁמִּמֶּנָּה יָצָא דָּוִד כַּנַ"ל), וְזֶה 'נֶצַח' – לְמוּד נִצְחִי שֶׁרַבֵּנוּ מְלַמֵּד אוֹתָנוּ אֵיךְ לַעֲבֹר אֶת הַחַיִּים בְּקַלּוּת, וְלִפְתֹּחַ אֶת הַפֶּה שֶׁלָּנוּ, וְעַל־יְדֵי כָּךְ נֵצֵא מִכָּל הַגָּלוּת.

כַּרְפַּס

כַּרְפַּס הוּא כְּנֶגֶד הוֹד – תּוֹדָה וְהוֹדָאָה, וּמוֹהֲרַנַ"ת זַ"ל מַסְבִּיר, שֶׁכַּרְפַּס זֶה פַּרְנָסָה, שֶׁלִּפְעָמִים אֵין לָאָדָם אֶלָּא רַק אֵיזֶה יֶרֶק קָטָן (תַּפּוּחַ אֲדָמָה, פֶּטְרוֹזִילְיָה אוֹ צְנוֹן, כָּל אֶחָד כְּפִי מִנְהָגוֹ), וְאַף הוּא אֲפִלּוּ פְּחוֹת מִכַּזַּיִת, וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מַה יִּהְיֶה אִתּוֹ וּמֵהֵיכָן תָּבוֹא פַּרְנָסָתוֹ, אֲבָל הָעִקָּר לָדַעַת שֶׁזֶּה רַק מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְלוֹקְחִים וּמַטְבִּילִים אֶת זֶה בְּמֵי מֶלַח, שֶׁהֵם בִּבְחִינַת דְּמָעוֹת, שֶׁהֵן מְלוּחוֹת, וּבִדְמָעוֹת וּבְהִשְׁתּוֹקְקוּת כְּבִיכוֹל אוֹמְרִים לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא: 'רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תֵּן לִי כָּל מַה שֶּׁאֲנִי צָרִיךְ, שֶׁאַף פַּעַם לֹא יֶחְסַר לִי כְּלוּם, וַאֲפִלּוּ שֶׁיֵּשׁ לִי רַק יֶרֶק קָטָן, אֲנִי נוֹתֵן לְךָ עַל זֶה תּוֹדָה'; וְזֶה מַה שֶּׁמֵּבִיא לָאָדָם

פַּרְנָסָה.

וְעוֹד ׳כַּרְפַּס׳ זֶה אוֹתִיּוֹת ׳כַּסֵּפֶר׳, כְּלוֹמַר שֶׁכְּפִי שֶׁאַתָּה תִּמְשׁךְ עַצְמְךָ אֶל הַסֵּפֶר, אֶל הַתּוֹרָה, אַף שֶׁעַדַיִן אֵין לוֹ פַּרְנָסָה, שֶׁעָלֶיהָ יֵחֵל, אֶבָל אֵינוֹ מִתְפַּעֵל, וְלֹא בִּגְלַל זֶה הוּא מִתְרַשֵּׁל מִלִּמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ, אֶלָּא הוּא חָזָק בְּשִׁעוּרֵי תּוֹרָה (כְּפִי כֹּחוֹ), אֲזַי זֶה מֵבִיא לָאָדָם אֶת הַשֶּׂפַע שֶׁלּוֹ, כְּפִי שֶׁמּוֹהֲרָא״שׁ לִמֵּד אוֹתָנוּ שֶׁלִּמּוּד מִשְׁנָיוֹת מְסֻגָּל לְפַרְנָסָה (מִשְׁנָה גִּימַטְרִיָּה פַּרְנָסָה).

וְעוֹד, ׳כַּרְפַּס׳ עוֹלֶה כְּמִסְפָּר שֵׂ״ס, לָכֵן כָּאן יְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם שֶׁיְּזַכֶּה הַשָּׁנָה לִגְמֹר אֶת הַשֵּׂ״ס, וְיִזְכֶּה לְפַרְנָסָה, וְשֶׁתָּמִיד יִתֵּן רַק תּוֹדָה אֲפִלּוּ עַל מַשֶּׁהוּ קָטָן, שֶׁהִנֵּה אֲפִלּוּ שֶׁהַכַּרְפַּס אֵין זֶה עֲלוּת גְּדוֹלָה כָּל־כָּךְ כְּמוֹ הַמַּצּוֹת וְהַיַּיִן, וּבְכָל זֹאת דַּיְקָא עַל זֶה מְכֻוָּנֶת מִדַּת הַ׳הוֹד׳ - תּוֹדָה לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא. וְזֶה לְמוּד לְהוֹדוֹת אֲפִלּוּ עַל הַדְּבָרִים הַקְּטַנִּים, וְזֶה כְּבָר יָבִיא אֶת כָּל הַיְשׁוּעוֹת.

חֲזֶרֶת

חֲזֶרֶת הִיא כְּנֶגֶד הַ׳יְסוֹד׳, לָכֵן כָּאן יְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיְּזַכֶּה לִשְׁמִירָה וּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה הַשָּׁנָה, וְשֶׁתָּמִיד יִהְיֶה לוֹ הַכֹּחַ לְהַתְחִיל מֵחָדָשׁ, שֶׁכֵּן ׳חֲזֶרֶת׳ הִיא מִלְּשׁוֹן ׳לַחֲזוֹר׳.

קַדֵּשׁ

יְכֻנֶּה לְבֵיתוֹ וְיֹאמַר בְּקוֹל רָם: ״קַדֵּשׁ״, כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת בְּנֵי הַבַּיִת שֶׁלֹּא יִשְׁנוּ, כָּךְ הַמִּנְהָג. וְזֶה בִּבְחִינַת: ״עֲשֵׂה טוֹב״, שֶׁמַּתְחִילִים בַּעֲשֵׂה טוֹב - קֶדֶם כֹּל לַעֲשׂוֹת הָרִבּוּי בִּקֻּדְשָׁה, וְכַאֲשֶׁר יִשְׁתֶּה הַיַּיִן יֵדַע שֶׁזֶּה מְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, וְנִכְנֶסֶת לוֹ קְדֻשָּׁה לְתוֹךְ הַגּוּף.

וְאָז בִּשְׁעַת הַקִּדּוּשׁ מַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ קְדֻשָּׁה עֶלְיוֹנָה, וְיֹאמַר ״מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים״ וְ״שֶׁהֶחֱיָנוּ״ עַל שֶׁזִּכָּנוּ לְהַגִּיעַ לְלֵיל פֶּסַח, לְכָל הָאוֹרוֹת וְהַקְּדֻשּׁוֹת הַלָּלוּ, שֶׁזִּכָּנוּ לְהַגִּיעַ לַלֵּב שֶׁל הַשָּׁנָה, כְּפִי שֶׁאוֹמֵר רַבֵּנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲר״ן, חֵלֶק א, סִימָן ל), לְהַטְעִין אֶת עַצְמוֹ בִּקְדֻשָּׁה וְאוֹרוֹת לְכָל הַשָּׁנָה, שֶׁיִּהְיֶה מָלֵא בְּשִׂמְחָה וְאֵלּוּקוּת.

וּרְחַץ

יִטֹּל יָדָיו לְלֹא בְּרָכָה, וַיִּגְבִּיהַּ יָדָיו כְּדֵי לְקַבֵּל קְדֻשָּׁה, וְכָאן כְּבָר מַתְחִיל הַסּוּר מֵרָע שֶׁהִנֵּה עַד עַכְשָׁו עָסַקְנוּ בַּעֲשֵׂה טוֹב שֶׁהוּא ה״קְדֹשׁ״, וְעַכְשָׁו כְּבָר מַתְחִיל הַסּוּר מֵרָע וְהוּא לְבָרֵחַ וּלְהִשָּׁמֵר מְאֹד מִכַּעַס וּרְצִיחָה, כְּפִי שֶׁמְּרַמֶּזֶת תֵּבַת וּרְחַ״ץ - אוֹתִיּוֹת רוֹצֵ״חַ, שֶׁזּוֹ רְצִיחָה וְכַעַס, לָכֵן כָּאן יִצְרֹ״ח וְיִתְחַנֵּן הַרְבֵּה לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁיִּשָּׁמֵר מִכַּעַס וּרְצִיחָה.

וְעוֹד שֶׁהַנְּטִילָה הִיא לִפְנֵי הַכַּרְפַּס שֶׁהוּא הַפַּרְנָסָה, וּבָזֶה מוֹרֶה כִּי הַפַּרְנָסָה הִיא לֹא מִמֶּנִּי, הִיא לֹא מֵהַיָּדַיִם שֶׁלִּי, יֵשׁ אֲנָשִׁים

שֶׁחוֹשְׁבִים - 'הַיָּדַיִם שֶׁלִּי הֵם הַמַּרְוִיחִים אֶת הַכֶּסֶף'; כְּפִי שֶׁרְגִילִים אֲנָשִׁים לוֹמַר עַל אָדָם שֶׁמְּעַט מַכְשֵׁר: "יֵשׁ לוֹ יְדֵי זָהָב"; וְכַדּוֹמֶה. אֲבָל כָּאן הַלִּמּוּד הוּא אַחֵרֶת - אֲנִי נוֹטֵל אֶת הַיָּדַיִם שֶׁלִּי בְּמַיִם, שֶׁהֵם בְּחִינַת הַתּוֹרָה, כְּפִי שֶׁאוֹמְרִים חֲזַ"ל (תַּעֲנִית ז), דִּבְרֵי תּוֹרָה וּתְפִילָה מְשׁוּלִים לְמַיִם; שֶׁנֶּאֱמַר (אֵיכָה ב, יט): "שִׁפְכִי כַמַּיִם לִבֵּךְ"; לְהוֹרוֹת שֶׁהַפְּרָנָסָה מַגִּיעָה לָאָדָם, לֹא, חַס וְשָׁלוֹם, מִיָּדָיו, אֶלָּא רַק עַל־יְדֵי תּוֹרָה וּתְפִלָּה, לָכֵן שָׁפִיר שֶׁמִּיָּד אַחֲרֵי נְטִילָה זוֹ נִגָּשִׁים אֶל הַכָּרְפַּס שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת 'כְּסֶפֶר', וּבְחִינָתוֹ פַּרְנָסָה כַּנַּ"ל, לְהוֹרוֹת שֶׁאֵין הַפְּרָנָסָה מַגִּיעָה אֶלָּא עַל־יְדֵי רִבּוּי אֲמִירַת הַתּוֹרָה בַּסֵּפֶר.

יַחַץ

יַחַץ מְרַמֵּז עַל לֵב נִשְׁבָּר, שֶׁמְּאוֹד מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ חֲכָמֵינוּ זַ"ל (סוֹטָה ה:), שֶׁחָשׁוּב כְּאִלּוּ הִקְרִיב חַטָּאת, אָשָׁם, עוֹלָה וְכוּ', כָּל הַקָּרְבָּנוֹת. וְעוֹד הַיַּחַץ הוּא רֶמֶז לְיִצְחָק אָבִינוּ, כְּפִי שֶׁרוֹמֵז שְׁמוֹ - יִצְחָק "חֲצִי" ק', כִּי אִיתָא בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת פט:), שֶׁכְּשֶׁיָּבוֹא מָשִׁיחַ יָבוֹא יִצְחָק אָבִינוּ וְיִקַּח עַל עַצְמוֹ חֲצִי מֵעֲוֹונוֹת יִשְׂרָאֵל, וְיֹאמַר לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁאֶת הַחֲצִי הַשֵּׁנִי - אַתָּה תִּקַּח, וְאִם לֹא תִּרְצֶה, אֲנִי אֶקַּח אֶת הַכֹּל, כִּי כְּבָר הָיָה מוּכָן לִמְסֹר עַצְמוֹ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְלִהְשָׁחֵט, וְזוֹ כַּוָּנַת הַפָּסוּק (יְשַׁעְיָה סג, טז): "כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ, וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ"; וְזֶה יִצְחָק - יַחַץ, וְק' הַמְרַמֵּז עַל הַקְּדֻשָּׁה, בִּבְחִינַת מֵאָה בְּרָכוֹת.

וְאֶת הַחֲצִי הַקָּטָן מַחֲזִיר לַקְּעָרָה וְהַחֲצִי הַגָּדוֹל תִּשְׁמֹר לָאֲפִיקוֹמָן, וְזֶה גַּם־כֵּן רֶמֶז לְמִי שֶׁמַּרְגִּישׁ עַצְמוֹ כְּקָטָן - שֶׁהִנֵּה אַתָּה קָטָן, אֲבָל הָאֱמֶת הִיא שֶׁאַתָּה הֶכִי חָשׁוּב וְאוֹתְךָ (כִּבְיָכוֹל) שָׁמִים בֵּין שְׁנֵי הַמַּצּוֹת לְבָרֵךְ עָלֶיהָ בִּרְכַּת: "אֲכִילַת מַצָּה" שֶׁהִיא עִקַּר מִצְוֹוֹת הַלַּיְלָה.

אֲפִיקוֹמָן הַיְלָדִים

מְרַמֵּז עַל גְּנֵבָה דְּקֻדָּשָׁא כְּפִי שֶׁרַבֵּנוּ לִמֵּד אוֹתָנוּ (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א, סִימָן רפד), שֶׁמִּתּוֹךְ הָעֲסָקִים וְהַטְרָדוֹת נַדַּע אֵיךְ לִגְנֹב זְמַן לְלִמּוּד הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה.

וְהִנֵּה כָּאן זֶה גַּם־כֵּן זְמַן לְחִנּוּךְ קָדוֹשׁ, שֶׁכַּאֲשֶׁר אֶחָד מֵהַיְלָדִים מַצְלִיחַ לִגְנֹב אֶת הָאֲפִיקוֹמָן, תַּגִּיד לוֹ: "יֶלֶד, מַה גְּנַבְתָּ'? וְהִנֵּה הַיֶּלֶד מִפַּחַד שֶׁחוֹשְׁדִים אוֹתוֹ, תִּשְׁאַל אוֹתוֹ: 'מַה יֵּשׁ שָׁם בְּתוֹךְ הַשַּׂקִּית'? יַעֲנֶה הַיֶּלֶד: 'מַצָּה', וְאָז תֹּאמַר לוֹ: 'יַלְדִּי הַיָּקָר, גְּנַבְתָּ חֲתִיכַת אֱמוּנָה, אַתָּה לֹא הָיִיתָ יָכוֹל לְהִתְאַפֵּק, לֹא הָיִיתָ יָכוֹל לְחַכּוֹת עַד אַחַר הַסְּעֻדָּה, יֵשׁ יְלָדִים שֶׁכְּבָר נִרְדְּמוּ, וְאַתָּה גּוֹנֵב חֲתִיכַת אֱמוּנָה וּמַחְבִּיא אוֹתָהּ אֶצְלְךָ, זֶה הֶכִי חָשׁוּב אֶצְלְךָ, אַשְׁרֶיךָ בְּנִי, גְּנַבְתָּ מַשֶּׁהוּ חָשׁוּב'.

(וְכַמּוּבָן שֶׁאִם יֶלֶד יְבַקֵּשׁ אֶת הַ'בַּיִת הַלָּבָן' לֹא שַׂיָּךְ שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ, אֶלָּא לְחַנְּכוֹ שֶׁיְּבַקֵּשׁ דְּבָרִים שֶׁמַּתְאִימִים וְשַׂיָּכִים).

מַגִּיד

תֹּאמַר אֶת הַהַגָּדָה בְּקוֹל רָם, וְהוּא תִּקּוּן הַבְּרִית, בִּבְחִינַת (דְּבָרִים ד, יג): "וַיַּגֶּד לָכֶם - אֶת בְּרִיתוֹ"; וְהַכֹּל הוּא בְּתִמִּימוּת וּפְשִׁיטוּת, לְהַגִּיד זֹאת בְּקוֹל רָם וְלִשְׁמֹחַ בְּכָל מִלָּה, כִּי אֲנַחְנוּ צְרִיכִים לָדַעַת שֶׁבְּכָל מִלָּה כָּאן, אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים תִּקּוּנִים נִפְלָאִים לְמַעְלָה שֶׁזֶּה סוֹד: 'כָּל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר יְצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח'; וּ'מַרְבֶּה' הַיְנוּ מַרְבֶּה בְּקוֹלוֹ, שֶׁאוֹמֵר הַהַגָּדָה בְּקוֹל, וְאָז: 'הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח'; וְאוֹמֵר עַל זֶה הָאָר"י זַ"ל, מְשֻׁבָּח בַּחֲסָדִים, שֶׁאָדָם זוֹכֶה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמוֹ חֲסָדִים וְרַחֲמִים עֲצוּמִים, וּבִפְרָט כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְ"וַנִּצְעַק אֶל ה' אֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ", אָז יַעֲשֶׂה עֲצִירָה וְיִצְעֲקוּ בְּנֵי הַבַּיִת וִיבַקְּשׁוּ כָּל מַה שֶּׁצְּרִיכִים, וְכֵן כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְדִבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל: 'כָּל שֶׁלֹּא אָמַר פֶּסַח מַצָּה וּמָרוֹר לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ'; גַּם־כֵּן יַגִּידוּ זֹאת בְּנֵי הַבַּיִת בְּקוֹל גָּדוֹל, כִּי שָׁלֹשׁ מִלִּים אֵלּוּ חֲיָבוּת לְהֶאָמֵר בְּלֵיל הַסֵּדֶר.

וְלִפְנֵי אֲמִירַת הַהַגָּדָה תֹּאמַר אֶת קָטֶע הַזֹּהַר 'בְּשַׁעְתָּא' שֶׁשָּׁם מְבֹאָר מַה קּוֹרֶה בְּפָמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, כַּאֲשֶׁר עַם־יִשְׂרָאֵל מַתְחִיל לוֹמַר אֶת הַהַגָּדָה, אֵיךְ שֶׁמַּגִּיעַ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא עִם כָּל הַפָּמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה: אוֹפַנִּים, שְׂרָפִים, מַלְאָכִים וְכָלָם עוֹמְדִים וּמְחַכִּים כָּל הַשָּׁנָה לַזְּמַן הַזֶּה, וְנִכְנָסִים לְכָל בַּיִת שֶׁל כָּל יְהוּדִי, אֲפִלּוּ הוּא הֲכִי רָשָׁע, וְהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מְסַפֵּר לְכָלָם, וְאוֹמֵר: 'בֹּאוּ תַּקְשִׁיבוּ לְמַה שֶּׁאוֹמְרִים הַיְלָדִים שֶׁלִּי' (זֹהַר וְשִׁמְעוּ סִפּוּרָא דְּשָׁבְחָא דִּילִי'), (וְהָיָה עֲבוֹדָה לַצַּדִּיקִים בְּלֵיל הַסֵּדֶר, לִרְאוֹת אֶת הַהִנְהָגוֹת שֶׁל הַיְּהוּדִים הַפְּשׁוּטִים אֵיךְ שֶׁעוֹרְכִים אֶת הַסֵּדֶר, עַל־פִּי הַזֹּהַר הַזֶּה).

וְכַאֲשֶׁר תַּגִּיעַ לְ"הֵא לַחְמָא עַנְיָא", תְּכַוֵּן שֶׁהִיא כְּנֶגֶד ה"א הַדַּעַת, שֶׁתּוֹצִיא אֶת הַדַּעַת, הַדִּבּוּר, הַפֶּה מֵהַגְּלוּת, וְשֶׁכְּבָר תַּתְחִיל לְדַבֵּר לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

וּכְשֶׁתֹּאמַר: 'הַשַּׁתָּא - הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה - בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין'; תְּבַקֵּשׁ אָז שֶׁתִּזְכֶּה לְהִשָּׁאֵר תָּמִיד בִּקְדֻשַּׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל וְלֹא כְּעֶבֶד, אֶלָּא כְּבֶן־חוֹרִין.

וּכְשֶׁתֹּאמַר: 'מַה נִּשְׁתַּנָּה', 'כָּאן הַבֵּן שׁוֹאֵל', וּתְבַקֵּשׁ בִּתְפִלָּה אֶת כָּל צְרָכֶיךָ, וּבִפְרָט עַל אֲרִיכוּת הַגָּלוּת: 'מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה - מַדּוּעַ גָּלוּת זוֹ אֲרָכָה מִכָּל הַגָּלֻיּוֹת הָאֲחֵרוֹת. וְכֵן גַּם־כֵּן עַל גָּלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד וּתְבַקֵּשׁ עַל הַגְּאֻלָּה הַגַּשְׁמִית, וְהַגְּאֻלָּה הָרוּחָנִית.

וְכַאֲשֶׁר תְּשִׁיר אֶת 'דַּיֵּנוּ' תְּכַוֵּן בָּזֶה לְקַיֵּם דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (תַּעֲנִית ט.): 'עַד שֶׁיִּבְלְעוּ שִׂפְתוֹתֵיכֶם מִלּוֹמַר דַּי'; שֶׁהִנֵּה בְּלַיְלָה זֶה אוֹמְרִים: 'דַּי דַּי דַּיֵּנוּ' עַל כָּל הַחֲסָדִים הָרַבִּים שֶׁעוֹשֶׂה עִמָּנוּ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

וּכְשֶׁיַּגִּיעַ לְ"מַצָּה זוֹ עַל שׁוּם מָה", יִתְעוֹרֵר בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְעֹצֶם קְדֻשַּׁת הַמַּצָּה עַד הֵיכָן מַגִּיעָה כִּי 'שׁוּם' גִּימַטְרִיָּה רָצוֹן שֶׁהוּא רְצוֹן הָאֵין סוֹף בָּרוּךְ הוּא וּ'מָה' הוּא הַבִּטּוּל הַגָּמוּר אֶל אוֹר שֶׁל הָאֵין סוֹף בִּבְחִינַת "וְנַחְנוּ מָה".

וּמַתְחִילִים לִפְנֵי הַסְּעֻדָּה מִקְצָת הַהַלֵּל וּמַמְשִׁיכִים אוֹתוֹ אַחַר־כָּךְ,

וְזֶה כְּמוֹ סַנְדְּוִיץ׳ שֶׁמַּתְחִילִים בְּהַלֵּל וְתוֹדָה לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וּמְסַיְּמִים בַּהַגָּדָה, וְאַחַר־כָּךְ אוֹכְלִים הַסְּעֻדָּה וְאַחַר־כָּךְ שׁוּב מוֹדִים, לְרַמֵּז שֶׁהַכֹּל עוֹטְפִים בְּשֶׂבַח וְתוֹדָה לַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא.

רָחְצָה

יִטֹּל יָדָיו בִּבְרָכָה, לִכְבוֹדָהּ שֶׁל מִצְוָה שֶׁל אֲכִילַת מַצָּה.

מוֹצִיא מַצָּה

בְּעֵנֶן הַמַּצּוֹת, יְדוּעַ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זַ״ל שֶׁבְּזֶה הֶרֶגַע אַתָּה כְּבָיְכוֹל מַחֲזִיק בַּיָּדַיִם שֶׁלְּךָ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְתֹאכַל כְּדֶרֶךְ אֲכִילָה רְגִילָה (שֶׁהוּא כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס בְּלִי דִּמְיוֹנוֹת וְחֲמֵרוֹת יְתֵרוֹת), וְדַע, שֶׁבְּכָל אֲכִילָה אַתָּה מַכְנִיס בְּעַצְמְךָ אֶת הָאֱמוּנָה הַקָּדוֹשָׁה, וּתְכַוֵּן שֶׁתִּכָּנֵס הָאֱמוּנָה חָזָק חָזָק בְּתוֹכְךָ, וּתְקַיֵּם בָּזֶה (תְּהִלִּים מ, ט): ״וְתוֹרָתְךָ בְּתוֹךְ מֵעָי״. וְדַע שֶׁזּוֹ הַמִּצְוָה הַיְחִידָה שֶׁנִּשְׁאֲרָה לָנוּ מִכָּל הַמִּצְוֹות שֶׁהָאֲכִילָה עַצְמָהּ זוֹ מִצְוָה.

מָרוֹר

תְּכַוֵּן בָּזֶה שֶׁמְּרִירוּת הַפַּרְנָסָה תִּתְחַלֵּף בִּמְרִירוּת הַמָּרוֹר, כִּי קָשָׁה פַּרְנָסָתוֹ כִּקְרִיעַת יַם־סוּף; וְלִפְעָמִים מִתְלַבֶּשֶׁת בִּמְרִירוּת אָז תְּכַוֵּן שֶׁאַתָּה טוֹעֵם מֵהַמָּרוֹר תֵּצֵא יְדֵי חוֹבַת הַמְּרִירוּת הַזֹּאת עַכְשָׁו, וְתִזְכֶּה לְפַרְנָסָה בְּשֶׁפַע וּבְנָקֵל. וּתְבַקֵּשׁ: ׳רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם יִהְיֶה אֵיזֶה קֹשִׁי בְּפַרְנָסָה, חַס וְשָׁלוֹם, זֶה יִפָּטֵר עַל־יְדֵי מְרִירוּת הַמָּרוֹר׳.

כּוֹרֵךְ

וְהוּא הַלְּמוּד שֶׁל הִלֵּל הַזָּקֵן שֶׁהָיָה עָנִי בְּתַכְלִית הָעֲנָוָה, וְלִמֵּד אוֹתָנוּ אֵיךְ שֶׁכָּל דָּבָר בַּחַיִּים אֶפְשָׁר לִכְרֹךְ וּלְהַמְתִּיק.

שֻׁלְחָן עוֹרֵךְ

תִּזְכֹּר לְהַחְמִיא וְלָתֵת רַק מִלִּים טוֹבוֹת עַל כָּל מָה שֶׁהֵכִינוּ. וְרַק תַּגִּיד: ׳הַכֹּל טָעִים, מֵעֵין עוֹלָם־הַבָּא׳. וְאָז הוּא זְמַן טוֹב לְסַפֵּר לִבְנֵי הַבַּיִת אֶת ״סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם״ הַעֲצָמִי שֶׁל הָאָדָם, אֵיךְ שֶׁזָּכָה לָצֵאת מִן הַחֹשֶׁךְ שֶׁהָיָה שָׂרוּי בּוֹ, הֵינוּ שֶׁהָיָה רָחוֹק מְאֹד מִכָּל אוֹר הַצַּדִּיק, וְהִנֵּה זָכָה לְהִתְקָרֵב אֶל הַצַּדִּיק, וְלִטְעֹם מֵאוֹרוֹ הַבָּהִיר, לְסַפֵּר לִילָדִים

אֶת סִפּוּר הַהִתְקָרְבוּת שֶׁלּוֹ, וּלְהַאֲרִיךְ בְּמַעֲלַת הַהִתְקָרְבוּת אֶל הַצַּדִּיק, כִּי זֶהוּ כָּל חַג הַפֶּסַ"ח [גִּימַטְרִיָּא שְׁמוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל] - אֱמוּנַת חֲכָמִים, כִּי עַל־יְדֵי שֶׁזָּכוּ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַאֲמִין בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, זָכוּ לָצֵאת מִמִּצְרַיִם, וְלִזְכּוֹת לְהַגִּיעַ לְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת.

צָפוּן

הַצָּפוּן הוּא הַפִּסְגָּה שֶׁל הַסֵּדֶר, וְהוּא זֵכֶר לְקָרְבַּן פֶּסַח הַנֶּאֱכָל עַל הַשָּׂבָע, וְהֵעִידוּ עַל צַדִּיקִים שֶׁבִּשְׁעָה שֶׁאָכְלוּ הַצָּפוּן, רָאוּ מַמָּשׁ כְּאִלּוּ שָׁמָּן הַקָּרְבָּן פֶּסַח נוֹטֵף עַל פְּיֵהֶם (כָּךְ מְסֻפָּר עַל הָרֵב הַקָּדוֹשׁ מִצַּאנְז), וְהוּא בְּעֶצֶם הָאֲפִיקוֹמָן שֶׁשָּׁמַרְנוּ בַּצַּד מֵהַיַּחַץ. וּמְחַלְּקִים לְכָל אֶחָד כַּזַּיִת וְאוֹכְלִים אוֹתוֹ בְּרֹגַע וּבְנַחַת, וְיֵשׁ בּוֹ סְגֻלָּה לְזֶרַע קֹדֶשׁ בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים כְּפִי שֶׁרוֹמְזִים הַפְּסוּק (תְּהִלִּים יז, יד): "וּצְפוּנְךָ תְּמַלֵּא בִטְנָם"; הֵינוּ שֶׁעַל־יְדֵי הַצָּפוּן תִּתְמַלֵּא הַבֶּטֶן בִּילָדִים, וְכֵן הוּא מְסֻגָּל לְפַרְנָסָה, בִּבְחִינַת (אִיּוֹב לו, כב): "מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה"; זָהָב הֵינוּ פַּרְנָסָה, וּמֵהֵיכָן הוּא מַגִּיעַ? מִצָּפוֹן, וְכֵן מְסֻגָּל לְכָל הֵישׁוּעוֹת, וּתְבַקֵּשׁ כָּאן עַל כָּל הֵישׁוּעוֹת וְהָרְפוּאוֹת שֶׁרַק אַתָּה צָרִיךְ, וּבִפְרָט עַל שֶׁתִּזְכֶּה לִהְיוֹת מְקֻרָב לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים, "הַצְּפוּנִים" מֵעֵין כָּל חַי, הַמְּחַיִּים כָּל בְּרִיָּה.

וְכֵן תִּכְוֵן שֶׁגַּם אַתָּה בִּבְחִינַת הַיֶּלֶד שֶׁגָּנַב הָאֲפִיקוֹמָן, וּתְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא מַשֶּׁהוּ עַל הָאֲפִיקוֹמָן כְּדֶרֶךְ הַיְלָדִים.

בָּרֵךְ

יֹאמַר בִּרְכַּת־הַמָּזוֹן בְּקוֹל רָם, וְכָךְ תִּזָּכֶה שֶׁתִּתְיַשֵּׁב הַמַּלְכוּת מִן הַמַּלְחָמוֹת וְהַמְּרִיבוֹת (סֵפֶר־הַמִּדּוֹת, אֲכִילָה, חֵלֶק שֵׁנִי, סִימָן ד) וְיִתְוַדַּע שֵׁם יִתְבָּרַךְ בָּעוֹלָם (שָׁם סִימָן ג). וְיִשְׁתֶּה כּוֹס שְׁלִישִׁית וְיִפְתַּח אֶת הַדֶּלֶת לְאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא, וְתֹאמַר הַפְּסוּק (יִרְמְיָה י, כה): "שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ"; וְתַתְחִיל לְבַקֵּשׁ אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁכְּבָר נִצָּא מֵהַגָּלוּת וּמֵהָרְדִיפָה הַקָּשָׁה שֶׁל הַגּוֹיִם. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעָה עַכְשָׁו בְּלֵיל הַסֵּדֶר, רוֹאִים בְּחוּשׁ שֶׁאֵין כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִלּוּ הַפָּחוּת שֶׁבַּפָּחוּתִים אָכַל מַצָּה וְשָׁתָה אַרְבַּע כּוֹסוֹת - 'לָכֵן, הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, רְאֵה כַּמָּה אָנוּ סוֹבְלִים מֵהַגּוֹיִים'.

נִרְצָה שֶׁכַּאֲשֶׁר פּוֹתֵחַ אֶת הַדֶּלֶת יֹאמַר לְאֵלִיָּהוּ: 'בָּרוּךְ הַבָּא', וְהִנֵּה בְּוַדַּאי אֵלִיָּהוּ מַגִּיעַ כְּבָר מָלֵא בִּישׁוּעוֹת, לָכֵן זֶה הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ שֶׁיְּזַכֶּה שֶׁיְּקַבֵּל כְּבָר אֶת כָּל הֵישׁוּעוֹת שֶׁרַק הוּא צָרִיךְ.

הַלֵּל

יְשִׁיר הַלֵּל בְּשִׂמְחָה וְינַגֵּן כָּל נִגּוּן שֶׁמַּכִּיר, וְכַאֲשֶׁר יַגִּיעַ "לְעוֹשֶׂה נִפְלָאוֹת גְּדוֹלוֹת לְבַדּוֹ" - אָז זוֹ שְׁעַת רָצוֹן מְאֹד גְּדוֹלָה (כְּפִי הַסִּפּוּר הַיָּדוּעַ מֵהַבַּעַל־שֵׁם־טוֹב זי"ע, שֶׁנּוֹהֲגִים לְסַפֵּר בְּשַׁבְּעֵי־שֶׁל־פֶּסַח) וִיבַקֵּשׁ אָז אֶת כָּל מַה שֶּׁצָּרִיךְ.

נִרְצָה

בְּנִרְצָה יוֹשֵׁב בַּשמחה וְיַרְבֶּה לְבַקֵּשׁ מֵהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁכָּל הַשָּׁנָה נִזְכֶּה לִרְצוֹנוֹת טוֹבִים, וְכֵן נִזְכֶּה אֲנַחְנוּ לִהְיוֹת מְרֻצִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא תָּמִיד. וְיֵשׁ עוֹד כַּמָּה שִׁירִים כְּגוֹן: ״אֶחָד מִי יוֹדֵעַ״, ״חַד גַּדְיָא״ וְכַדּוֹמֶה, כְּדֵי לְהוֹרוֹת שֶׁלֹּא רוֹצֶה רַק סְתָם לִבְרֹחַ מֵהַסֵּדֶר, אֶלָּא לְהַמְשִׁיךְ שִׁיר וְשֶׁבַח בְּשִׂמְחָה.